

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 620/2024-32

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Petra Molnára (sudca spravodajca) a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], obaja [REDAKOVANÉ], zastúpených JUDr. Ondrejom Szilágyim, advokátom, Dr. Vodu 2, Lučenec, proti uzneseniu Mestského súdu Bratislava III č. k. B5-1CbZm/453/2014-525 z 23. júla 2024 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Mestského súdu Bratislava III č. k. B5-1CbZm/453/2014-525 z 23. júla 2024 **b o l o p o r u š e n é** právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Mestského súdu Bratislava III č. k. B5-1CbZm/453/2014-525 z 23. júla 2024 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** Mestskému súdu Bratislava III na ďalšie konanie.
3. Mestský súd Bratislava III **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľom trovy konania **2 022,60 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 18. októbra 2024 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej (ďalej len „ústava“), na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Bratislava V č. k. 1CbZm/453/2014-311 z 12. júla 2017 a uzneseniami mestského súdu č. k. B5-1CbZm/453/2014-490 z 20. októbra 2023 a č. k. B5-1CbZm/453/2014-525 z 23. júla 2024.

Navrhujú, aby ústavný súd napadnutý rozsudok a napadnuté uznesenia zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a priznal im primerané finančné zadosťučinenie a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia (spolu s ostatnými žalovanými) boli jedným z výrokov napadnutého rozsudku okresného súdu č. k. 1CbZm/453/2014-311 z 12. júla 2017 (ďalej len „rozsudok súdu prvej inštancie“) zaviazaní na náhradu trov konania žalobcu. Proti označenému rozsudku nepodali odvolanie. Ostatní žalovaní podali proti nemu odvolanie, avšak odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny. Na základe rozhodnutia o dovolaní sp. zn. 5Obdo/11/2020 z 15. apríla 2020 došlo k zrušeniu rozsudku odvolacieho súdu vo vzťahu k iným žalovaným, ako aj k zrušeniu výroku o ich povinnosti nahradiť trovy konania. Zároveň dovolací súd zrušil aj uznesenie súdu prvej inštancie č. k. 1CbZm/453/2014-359 z 15. februára 2019. V odvolacom konaní následne došlo k späťvzatiu žaloby vo vzťahu k iným žalovaným (nie sťažovateľom), ktoré odvolací súd uznesením pripustil a rozhodol o čiastočnom zrušení rozsudku súdu prvej inštancie voči týmto žalovaným, o zastavení konania proti nim a o ich povinnosti nahradiť trovy odvolacieho konania žalobcovi. Označené rozhodnutie o náhrade trov odvolacieho konania iných žalovaných nadobudlo právoplatnosť 6. októbra 2020. Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovatelia nepodali odvolanie, rozsudok súdu prvej inštancie nadobudol voči nim právoplatnosť vrátane výroku o nároku žalobcu na náhradu trov konania voči nim. Súd prvej inštancie (v tom čase už mestský súd) rozhodol o výške náhrady trov uznesením č. k. B5-1CbZm/453/2014-490 z 20. októbra 2023 (ďalej len „uznesenie vyššieho súdneho úradníka o výške náhrady trov konania“), ktorým sťažovateľov a jedného žalovaného zviazal spoločne a nerozdielne na náhradu trov konania v sume 5 930,12 eur. Proti označenému uzneseniu vyššieho súdneho úradníka sťažovatelia podali sťažnosť, o ktorej rozhodol súd prvej inštancie uznesením č. k. B5-1CbZm/453/2014-525 z 23. júla 2024 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) tak, že sťažnosť sťažovateľov zamietol, keď dospel k záveru, že neobstojí obrana sťažovateľov spočívajúca v tvrdení, že súd nemohol priznať náhradu trov žalobcovi, keďže po priznaní nároku na náhradu trov konania rozsudkom súdu prvej inštancie došlo k oddĺženiu sťažovateľov na základe zrušenia konkurzu (voči každému zo sťažovateľov osobitne v roku 2020 a 2022). Súd prvej inštancie konštatoval, že o trovách konania rozhoduje v dvoch fázach. Keďže výrok rozsudku o nároku na náhradu trov žalobcu ostal voči sťažovateľom nedotknutý a nadobudol právoplatnosť, súd nemal možnosť modifikovať už právoplatný výrok a musel rozhodnúť o výške náhrady trov konania. Vychádzajúc z uvedeného, konštatoval, že vyšší súdny úradník správne určil výšku náhrady trov konania, preto sťažnosť sťažovateľov ako nedôvodnú zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľov

3. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľov je nesúhlas so závermi uvedenými v odôvodnení napadnutého uznesenia sudcu. Okrem skutočnosti, že v dôsledku čiastočného zrušenia rozsudku súdu prvej inštancie (proti iným žalovaným) ostali zaviazaní na náhradu trov spolu s ešte jedným žalovaným, namietajú a v zásade opakujú svoju kľúčovú námietku, že po právoplatnosti výroku o nároku náhrady trov konania žalobcovi došlo k ich oddĺženiu, preto súd prvej inštancie nesprávne rozhodol, keď ich s takým časovým oneskorením zviazal v podobe uznesenia o výške náhrady trov konania. Z uvedených dôvodov považujú napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie a rovnako aj

uznesenie vyššieho súdneho úradníka, ako aj uznesenie sudcu o výške náhrady trov konania za nespravodlivé a rozporné s ich označenými právami.

4. Sťažovatelia považujú za neakceptovateľné, že ich súd prvej inštancie zaviazal na náhradu trov konania po ich oddlžení (zrušenie konkurzov sťažovateľov) s takým časovým odstupom.

5. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 620/2024-14 z 26. novembra 2024 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľov na ďalšie konanie v rozsahu vymedzenom v záhlaví tohto nálezu, vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol.

6. Následne ústavný súd 13. decembra 2024 vyzval mestský súd na vyjadrenie sa k vecnej stránke prijatej ústavnej sťažnosti. V rovnaký deň písomne upovedomil zúčastnenú osobu (ČSOB Leasing a.s.) o jej práve vyjadriť sa k prijatej ústavnej sťažnosti.

III.

Vyjadrenie mestského súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľov

7. Vyjadrenie mestského súdu sp. zn. Spr. 479/2024 z 23. decembra 2024 bolo ústavnému súdu doručené 2. januára 2025 spolu s dotknutým súdnym spisom. Mestský súd vo svojom vyjadrení v podstatnom citoval z uznesenia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 183/2020 z 9. marca 2021 a nálezu sp. zn. I. ÚS 454/2021 z 3. marca 2022, pričom pripustil, že v zmysle tam citovaných názorov ústavného súdu a odbornej literatúry možno konštatovať, že pohľadávka zúčastnenej osoby mala byť uplatnená v konkurze, a tým, že v okolnostiach veci táto v rámci konkurzu na majetok sťažovateľov uplatnená nebola, pričom došlo k oddlženiu sťažovateľov pred vydaním napadnutého uznesenia mestského súdu o výške náhrady trov konania po tom, čo bolo právoplatne priznané právo na náhradu trov konania, napadnutým uznesením priznaná náhrada trov konania sa stala nevymáhateľnou. Z uvedeného mestský súd vyvodil, že ústavný súd považoval za protiústavné až rozhodnutie exekučného súdu, ktorým bol zamietnutý návrh na zastavenie exekúcie, na základe čoho dospel k záveru, že sťažovatelia sa môžu ubrániť v exekučnom konaní.

8. Vychádzajúc z uvedeného, mestský súd považuje napadnuté uznesenie za právne diskutabilné, ale nepovažuje ho za prejav extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich konanie o náhrade trov konania, resp. za prejav svojvôle. Napadnuté uznesenie nedosahuje ústavnoprávny rozmer, preto navrhol ústavnej sťažnosti nevyhovieť.

9. Zúčastnená osoba svoje právo vyjadriť sa k prijatej sťažnosti nevyužila.

10. Sťažovatelia sa k doručenému stanovisku mestského súdu vyjadrili podaním doručeným 28. januára 2025. K argumentácii mestského súdu uviedli, že nález ústavného súdu vo veci sp. zn. I. ÚS 454/2021 z 3. marca 2022 je aplikovateľný na vec sťažovateľov, keďže ide o totožné skutkové okolnosti, pri ktorých ústavný súd dospel k záveru o zásahu do základných práv a slobôd sťažovateľov. Zároveň vyjadrili nesúhlas s názorom mestského súdu, že napadnutým uznesením nebol dosiahnutý ústavnoprávny rozmer veci. Vychádzajúc z uvedeného, sťažovatelia zotrvali na dôvodnosti podanej sťažnosti.

11. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa

s ústavnou sťažnosťou, stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

12. Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí uvedené základné právo v celom rozsahu rešpektovať. Výklad a aplikácia zákonných predpisov zo strany všeobecných súdov musí byť preto v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť toto základné právo v rozpore s jeho podstatou a zmyslom (II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012).

13. Ústavný súd zároveň pripomína, že arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Z týchto hľadísk preto posudzoval aj sťažovateľmi napadnuté uznesenie mestského súdu.

14. Vychádzajúc z obsahu vyjadrenia mestského súdu ostalo sporným len to, či napadnuté uznesenie o výške náhrady trov konania možno vzhľadom na jeho nespornú nevykonateľnosť v prípadnej exekúcii považovať za zásah do označeného práva sťažovateľov na spravodlivé súdne konanie v intenzite potrebnej na vyslovenie porušenia tohto práva sťažovateľov.

15. Ústavný súd pri posúdení intenzity zásahu napadnutým uznesením konštatuje, že v čase rozhodovania súdu prvej inštancie o výške náhrady trov konania si tento bol vedomý faktu, že rozhodnutie vyššieho súdneho úradníka o výške náhrady trov konania bolo vydané až po oddĺžení sťažovateľov, no napriek uvedenému považoval za nevyhnutné priznať náhradu trov konania v istej sume.

16. Ústavný súd zastáva názor, že z hľadiska účinne poskytovanej súdnej ochrany a práva na spravodlivý proces bolo potrebné reflektovať na skutočnosť oddĺženia sťažovateľov pri rozhodovaní o výške náhrady trov konania, ktoré sa v konečnom dôsledku v dôsledku nesprávneho postupu mestského súdu stalo exekučným titulom. Podľa názoru ústavného súdu za týchto okolností nebolo účelné ani spravodlivé, aby súd priznal náhradu trov konania v istej sume s argumentáciou, že sťažovateľom bude poskytnutá ochrana prostredníctvom ich návrhu na zastavenie exekúcie z dôvodu zrejmej nevykonateľnosti napadnutého uznesenia ako exekučného titulu. Je to v rozpore s princípmi zákonnosti, hospodárnosti konania a rovnako aj efektívneho poskytovania ochrany práv v súdnom konaní. Nie je účelné, aby súd v obdobných prípadoch vo všeobecnosti vydával súdne rozhodnutia znejúce na plnenie, ktoré sú *a priori* nevykonateľné.

17. Na základe uvedených úvah a dôvodov ústavný súd konštatuje, že záver súdu o nedostatku relevancie ukončených konkurzných konaní sťažovateľov, ktoré nie sú dôvodom na zmenu alebo

zrušenie uznesenia o povinnosti nahradenia trov konania a nemajú vplyv na povinnosť súdu rozhodnúť o výške trov konania, považuje za prejav prepiateho formalizmu a arbitrárnosti. Ako už ústavný súd v označených veciach (sp. zn. IV. ÚS 183/2020 z 9. marca 2021 a z nálezu sp. zn. I. ÚS 454/2021 z 3. marca 2022) ozrejmil, po vyhlásení konkurzu na majetok sťažovateľov malo dôjsť k zastaveniu konania vo veci rozhodovania o výške náhrady trov konania (§ 167e zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

18. Keďže napadnuté uznesenie mestského súdu popiera účinky konkurzu, ako aj účel a zmysel oddĺženia, ústavný súd dospel k záveru o porušení základného práva na spravodlivé súdne konanie napadnutým uznesením mestského súdu (bod 1 výroku nálezu).

19. V podrobnostiach odkazuje na svoje už označené rozhodnutia týkajúce sa problematiky rozhodovania o trovách súdneho konania a vplyvu konkurzného konania na takéto rozhodovanie.

20. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že napadnutým uznesením mestského súdu došlo k porušeniu označeného práva sťažovateľov, napadnuté uznesenie mestského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie (bod 2 výroku nálezu).

21. V ďalšom postupe je mestský súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde). Je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

22. Pokiaľ ide o návrh na priznanie finančného zadosťučinenia za porušenie práv sťažovateľov napadnutým uznesením mestského súdu, odhliadnuc od skutočnosti, že nebola navrhnutá konkrétna suma (neurčitý návrh), ústavný súd v obdobných prípadoch zastáva názor, že vyslovenie porušenia označených práv, zrušenie rozhodnutia súdu a vrátenie veci príslušnému súdu na opätovné rozhodnutie považuje za dostatočné zjednanie nápravy, ktoré nevyžaduje osobitné priznanie finančného zadosťučinenia. Preto tomuto návrhu sťažovateľov nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

23. Vychádzajúc z § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, ústavný súd priznal podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažovateľovi náhradu trov konania z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za tri úkony právnej služby, dva vykonané v roku 2024 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti) v hodnote po 343,25 eur vrátane dvoch režijných paušálov v hodnote po 13,73 eur a jeden vykonaný v roku 2025 (podanie vo veci samej) v hodnote 371 eur vrátane režijného paušálu v hodnote 14,84 eur, a táto suma sa vzhľadom na skutočnosť, že právny zástupca je aj platcom dane z pridanej hodnoty, zvyšuje o 20 % za rok 2024 a o 23 % za rok 2025. Trovy právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom, tak ako to vyplýva zo súdneho spisu, predstavujú 2 022,60 eur (bod 3 výroku nálezu).

24. Priznanú náhradu trov konania je mestský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

25. Toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania (§ 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. februára 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu